

Скиба Я.В.

Студентка ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Солончук І.В., ст.викл., ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Перспективи впровадження електронного наказного провадження в Україні

14 січня 2016 року Президент України Порошенко П.О. вніс на розгляд Верховної Ради України проект Закону № 3769 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження наказного провадження у цивільному та господарському судочинстві». Так як Україна взяла курс на входження до Європейського союзу, вона має відповідати вимогам Організації, зокрема і щодо рівня розвитку інформаційного суспільства в державі, одним із інститутів якого є Електронний суд. Регламентом ЄС №1896/2006, прийнятим 12 грудня 2006 року, було затверджено Європейський судовий наказ, який був покликаний вирішити проблеми доступності правосуддя в відношенні безспірних грошових вимог. Саме для реалізації положень цього регламенту в Україні Президентом України було розроблено законопроект, спрямований на впровадження в Україні електронного наказного провадження в цивільному процесі, що дозволило б розвантажити суди, спростити і пришвидшити розгляд справ, пов'язаних з стягненням грошових заборгованостей за договірними зобов'язаннями, допомогло б зменшити витрати як самих сторін, так і держави, а також полегшило доступ фізичних та юридичних осіб до правосуддя. Проте, недостатнє дослідження вченими цього інституту та недостатня його розробка призвела до того, що законопроект не було прийнято.

При розробці проекту електронного наказного провадження вчені керувались досвідом застосування подібного інституту в Польщі та інших країнах світу. Так, найкращі результати щодо вдосконалення судової системи шляхом впровадження електронного наказного провадження, досягла Польща, в якій з її допомогою впродовж 5 років було розглянуто 1,8 млн справ на суму 40 млрд польських злотих. Взагалі, першими, хто почав досліджувати проблему підвищення ефективності наказного провадження була Німеччина. У 1982 році в м. Штутгарт було вперше запроваджено електронну систему наказного провадження, а на рівні федерації така система почала функціонувати лише 1 травня 2007 року. На даний момент в Німеччині існує 4 види систем електронного наказного провадження: DTA-Mahnverfahren, ProfiMahn, Online-Mahnantrag та електронне опрацювання заяв, поданих на паперовому носії. Та Німеччина не єдина країна, де функціонує система електронного судочинства.

Попри те, що розробляючи законопроект, законодавці спирались на досвід зарубіжних країн, помилок уникнути не вдалось. Проаналізувавши проект закону, можна виявити досить важливі прогалини, наявність яких призвела до того, що закон так і не був прийнятий.

Серед найбільш помітних недоліків можна виділити:

1. Відсутність визначення понять «Електронне наказне провадження» та «Автоматизована система електронного наказного провадження».
2. В ч.3, ст.106-1 вказано, що: «У порядку електронного наказного провадження розглядаються вимоги про стягнення грошової заборгованості за правочином, вчиненим у

письмовій (у тому числі електронній) формі». Це положення є неповним, адже у порядку електронного наказного провадження розглядаються вимоги саме за «неоспорюваними правочинами», в протилежному випадку вимоги щодо спірного правочину розглядаються вже в порядку позовного провадження

3. Ст.11-2 передбачає створення Автоматизованої системи електронного наказного провадження, проте, не визначено, порядок внесення інформації до системи та порядку реєстрації кредитора і боржника.

4. Ч.2 ст.11-2 передбачає, що будь-які процесуальні дії будуть здійснюватись електронно, документи будуть вноситись до системи в електронній формі із застосуванням електронного цифрового підпису. Для більшості підприємців в Україні, які здійснюють податкову звітність в електронній формі, використання цифрового підпису є звичним, тоді як про фізичних осіб цього сказати не можна, використання цифрового підпису в Україні не є розповсюдженим.

5. В ч.4, ст.106 – 8 вказано, що для того, щоб скасувати судовий наказ боржнику необхідно у встановлений строк (10 днів) подати відповідну заяву, при цьому, йому не потрібно наводити обставини, які обґрунтовують цю вимогу. Тоді як вимоги кредитора в заяві про видачу судового наказу мають бути обґрунтовані, що передбачено в п.3, ч.3, ст.106-3. Така нерівність позивача і відповідача є порушення принципу рівності громадян перед законом.

Законопроект про створення електронного наказного провадження тісно пов'язаний з законопроектом про запровадження автоматизованої системи арешту коштів у цивільному і господарському судочинстві, яка буде направляти копії рішень судів про накладення арешту на кошти до інформаційних систем банків, які в свою чергу будуть оброблювати цю інформацію і автоматично будуть здійснювати арешт. Проте, законопроектом не передбачено, як саме будуть взаємодіяти електронні інформаційні системи банків, судів та виконавчих служб, адже для цього потрібне відповідне дороговартісне програмне забезпечення, яке на даний момент ні банки, ні суди не мають і найближчим часом не матимуть.

Отже, якщо удосконалити дані законопроекти, виправивши зазначені недоліки та прогалини, то зовсім скоро можливо буде не виходячи з дому подати позов, отримати рішення суду, арештувати грошові кошти на рахунку контрагента та перевести їх на свій рахунок.

Список використаних джерел

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження електронного наказного провадження у цивільному та господарському судочинстві №3769 від 14.01.2016 [Електронний ресурс]/ Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57662